ખેતીના પાકોમાં જંતુનાશક દવાઓના ઉપયોગમાં લેવાની કાળજી

ખેડૂતો ખેતીના પાકમાં જંતુનાશક દવાઓનો છંટકાવ રોગ-જીવાતના નિયંત્રણ માટે કરે છે. રોગ-જીવાતનું નિયંત્રણ થતાં ૨૦ થી ૩૦ ટકા વધુ ઉત્પાદન મળે છે. પરંતુ ખેડૂતો દવાનો છંટકાવ કરતી વખતે જેટલી કાળજી રાખવી જોઈએ તેટલી રાખતા નથી.

હાઈબ્રીડ જાતો અને વધુ ઉત્પાદન આપતી જાતોમાં વધુ ઉત્પાદનનો આંક જાળવી રાખવા માટે પાક સંરક્ષણના પગલાં એ અનિવાર્ય બન્યા છે. જંતુનાશક દવાઓમાં ઝેર જ છે ઝેરનો ઉપયોગ કરતી વખતે નાની નાની અનેક પ્રકારની કાળજી રાખવી જરૂરી છે. દવા વાપરતી વખતે પુરતી કાળજી રાખવામાં આવતી ન હોવાને કારણે દવા છાંટનાર માણસનું અવસાન થયાના કિસ્સાઓ બને છે. તથા દવા છાંટેલ પાક જો ઢોર ખાય તો તે પણ મૃત્યુ પામે છે. આવા અનુભવો ઘણા ખેડૂતોને થયા હશે.

પાક સંરક્ષણ માટે વાપરવામાં આવતી ઝેરી દવાનો ઉપયોગ કરતી વખતે રાખવાની કાળજીઓનો ઝીણવટભર્યો અભ્યાસ કરી નીચે દર્શાવેલ મુદ્દાઓનો અભ્યાસ કરી અમલમાં મૂકવા જોઈએ.

જંતુનાશક દવા બજારથી ખરીદ્યા બાદ :-

(૧) બજારમાંથી લાવેલ જંતુનાશક દવાઓ નાના બાળકો, ઘરના અન્ય સભ્યો તેમજ પાળેલા પ્રાણીઓ સુધી ન પહોંચે તેવી રીતે તાળાં મારીને સહીસલામત રીતે રાખો.

(૨) દવાઓ સંગ્રહ માટે મુકતી વખતે ઘરની સામાન્ય વપરાશની ચીજો સાથે કદી પણ મુકવી નહિ.

દવા બનાવતી વખતે તેમજ દવા છાંટતી વખતે રાખવાની કાળજી :-

(૧) દવા ખાતાની ભલામણ મુજબ માપીને જ દ્રાવણ તૈયાર કરો જેથી વધુ તીવ્રતા થઈ પાકને નુકસાન ન થાય. તથા છંટકાવ કરનાર માણસને પણ તકલીફરૂપ ન બને.

(૨) દ્રાવણ બનાવતી વખતે શીશી કે પડીકાં ખોલતી વખતે કાળજી રાખવી જેથી ઉડીને શરીર પર તથા મોં પર કે આંખમાં છાંટા ન પડે.

(૩) દવાઓનું માપીને દ્રાવણ તૈયાર કરો જેથી ઓછી દવા વાપરવાથી થતું નુકસાન જેમ કે નુકસાનકારક જીવાતમાં તે દવા સાથે ટક્કર ઝીલવાની શક્તિ આવી જાય છે. જીવાત મરશે નહિ આથી નુકસાનકારક જીવાતની વૃદ્ધિ ચાલુ જ રહેશે.

(૪) ખાતાની ભલામણ કરતા વધુ પ્રમાણમાં દવા લેવાથી ખેતીના પાકમાં ઉપયોગી જીવાત જેવી કે કરોળિયા, વાણીયા, લેડીબર્ડ બીટલ, ઢાલિયા, લાંબી મુછવાળા તીતીઘોડા જે નુકસાનકારક ઇયળના ઇંડા તથા ઇયળનો ખોરાક તરીકે ઉપયોગ કરે છે. તેથી તેનો નાશ થશે. તદઉપરાંત વધુ તીવ્રતાવાળી દવાથી અમુક જીવાત બચી જશે જેમાં તેનો રેજિસ્ટંટ પાવર આવી જશે જેથી આનાથી એની બીજી પેઢીની જીવાત ઉત્પન્ન થશે તે વધુ તીવ્રતાવાળી દવાથી પણ મરશે નહિ.

(૫) દવાની તીવ્રતાની ભલામણો સામાન્ય રીતે હાઈવોલ્યુમન એટલે કે એકરે ૪૦૦ લીટર દ્રાવણ વપરાય તેની ગણતરી હોય છે. પરંતુ લો વોલ્યુમ સાધન કે નોઝલનો ઉપયોગ કરીને દવા વાપરવાની હોય ત્યારે ૪૦૦ લીટર કરતાં જેટલું દ્રાવણ ઓછું વપરાય તેટલા પ્રમાણમાં દ્રાવણની તીવ્રતા વધારીને લો વોલ્યુમ માટેનું ખાસ દ્રાવણ તૈયાર કરવું. લો વોલ્યુમના દ્રાવણનો હાઈવોલ્યુમના સાધનથી છંટકાવ ન કરવો.

(૬) દવા બનાવવાના સાધનો નિશ્ચિત રાખો અને તેમાં જ દવા બનાવો. આ સાધનો બીજે ઉપયોગમાં લેવા નહિ.

(૭) દવા માપીને પાણીમાં નાખી હાથથી ન હલાવતાં લાકડીથી હલાવવી.

(૮) દવા છાંટવાના સાધનમાં દ્રાવણ ભરતી વખતે દરેક વખતે હલાવીને જ દ્રાવણ ભરવું.

(૯) દવા છાંટવાના પમ્પની નોઝલ બરાબર કામ ન કરતી હોય તો તેને ખોલીને અંદરથી ફૂંક મારી સાફ કરવા પ્રયત્ન ન કરવો. તેમ કરવામાં જોખમ રહેલું છે. નોઝલ સાફ કરવાની જરૂર હોય તો જરૂરી સાઈઝના તારના ટુકડાથી સફાઈ કરવી.

(૧૦) દ્રાવણ બનાવતી વખતે છાંટવાના સાધનમાં ભરતી વખતે કે છાંટતી વખતે દ્રાવણ, દવાનું દ્રાવણ બનાવનાર, ભરનાર કે દવા છાંટનાર ઉપર પડે નહિ તેની ખાસ કાળજી રાખવી.

(૧૧) દ્રાવણ બનાવનાર, ભરનાર કે છાંટનાર કામ પૂર્ણ થયા પછી હાથપગ સાબુથી બરાબર ધોઈ નાખવા, ચાલુ કાર્યવાહી દરમિયાન કદી પણ પાણી, ચ્હા, બીડી, સીગારેટ પીવી નહિ. તમાકુ કે મસાલા ખાવા નહિ, ભોજન લેવું નહિં.

(૧૨) દવાનો છંટકાવ પવનની દિશામાં જ કરવો જેથી છાંટેલી દવા છાંટનાર પર પડે નહિ.

(૧૩) જ્યારે એક કરતાં વધુ માણસો દવા છાંટનાર હોય ત્યારે ઉતરતા પવને છાંટવા છતાં બધા એક જ લાઈનમાં ઉભા ન રહેતાં બધાએ વધુ પડતા આગળ-પાછળ રહેવું જરૂરી છે. જેથી એકબીજાએ કરેલ છંટકાવ ભૂલથી બીજા ઉપર પડવાનો સંભવ ન રહે અને તે રીતે જ છંટકાવ કરવાનું ચાલુ રાખવું.

ખેતીની વાત

– યશવંતભાઈ કે. પટેલ, આણંદ

(૧૪) દવાનો છંટકાવ કરતી વખતે નાક મોં ઉપર કપડું બાંધીને જ છંટકાવ કરવો. છંટકાવ કરતી વખતે આંખે પહેરવાના ચશ્મા, નાકે પહેરવાનું-બાંધવાનું સાધન તેમજ હાથે પહેરવાના મોજાઓ પણ બજારમાં જંતુનાશક દવાઓ વેચનાર દવાવાળાને દુકાને મળે છે. જેનો ઉપયોગ કરવો વધારે હિતાવહ છે.

(૧૫) શાકભાજીના પાકો ઉપર વધુ સમયની દવાની અસર રહેતી હોય તેવી દવાઓનો છંટકાવ કરવો નહિ.

છંટકાવ પછી રાખવાની કાળજી :-

(૧) સાધનોના ઉપયોગ પછી દિવસના અંતે છંટકાવનું કામ પૂર્ણ થયે સાધનોને એમના એમ ન મુકતા ચોખ્ખા પાણીથી ધોઈને જ મુકવા જરૂરી છે. જેથી નિંદામણનાશક જેવી દવાની અસર પાછલા છંટકાવમાં થાય નહિ.

(૨) દવાવાળાં ખાલી ખોખાં, ડબ્બા કે શીશી તોડી જમીનમાં ઉંડો ખાડો કરી દાટી દેવા અથવા બાળી મૂકવા. ઢોરને કાગળીયા અથવા ખોખાં અથવા ડબ્બાની બહાર પડેલ ચીકણા પદાર્થને ચાટવાની કે ખાવાની ટેવ હોય છે. જો આવાં ઢોરના ખોરાકમાં દવાના ખોખાં આવે તો ઝેર ચઢવાની શક્યતા રહેતી હોય છે. તેથી આવા ખોખાં બાળી મૂકવા અથવા દાટી દેવા.

(૩) છંટકાવ પૂરો થયા પછી સાધનો ધોયેલું પાણી બીનઉપયોગી જમીનમાં ઢોળવું. વહેતા પાણીમાં કદી પણ સાધનો ધોવા નહિ.

કાપણી વખતે કે શાકભાજી ઉતારતી વખતે :-

(૧) દવા છાંટ્યા પછી ૧૫ દિવસ સુધી કાપણી કરવી નહિ કે શાકભાજી ઉતારવા નહિ.

(૨) શાકભાજી ઉતાર્યા પછી ધોયા વગર વાપરવા નહિ.

દવા છાંટતા ઝેરની અસર જણાતાં લેવાની કાળજી :-

(૧) ઝેર ચઢવાના કિસ્સામાં તાત્કાલિક ડૉક્ટરની સારવાર માટે વિના વિલંબે દવાખાનામાં લઈ જવા.

(૨) ડૉક્ટર પાસે જતી વખતે કઈ દવા છાંટતા હતા તેનું ખાલી ખોખું કે ડબ્બો કે શીશી સાથે જ લઈ જવી. જેથી તેનો અભ્યાસ કરી ડૉક્ટર દર્દીને કઈ જાતની સારવાર આપવી તે નક્કી થઈ શકે.

ઝેરની અસરવાળી વ્યક્તિને શી પ્રાથમિક સારવાર આપવી :-

(૧) જો ઝેર પેટમાં ગયું હોય તો દર્દીના મોંમાં આંગળા નાંખી ઉલ્ટી કરાવવી તેમજ બેચમચા મીઠું નાખેલ હુંફાળું પાણી પાઈને ઉલ્ટી કરાવવી.

(૨) દવા જો શ્વાસમાં ગઈ હોય તો દર્દીને તુરત જ ચોખ્ખી હવામાં ફેરવી નાખો. બારી બારણાં બધા જ ખોલી નાંખો.

(૩) જો આંખમાં દવા ગઈ હોય તો સ્હેજ પણ વિલંબ કર્યા સિવાય આંખોના ડૉક્ટર આવતા સુધી સતત ચોખ્ખા પાણીની ધોવી.

(૪) દવા ચામડી ઉપર લાગી હોય તો દવા લાગેલો ભાગ તાત્કાલિક સાબુથી ચોખ્ખા પાણીથી ધોવા.

(૫) દવા કપડાં ઉપર લાગી હોય તો તાત્કાલિક કપડાં કાઢી નાખીને સાબુથી નાહી નાંખવું તથા કપડાં સાબુથી ધોઈ નાખવા.

જંતુનાશક દવાઓનું મિશ્રણ :-

ઘણા ખેડૂતો એક જ પ્રકારની જીવાત મારવા માટે બેથી ત્રણ પ્રકારની દવાઓ થોડી થોડી લઈ મિશ્ર કરી છંટકાવ કરે છે. તેનાથી જીવાત મરતી નથી કારણ કે જે દવાઓ મિશ્રણ થઈ શકે તેમ ન હોવા છતાં મિશ્રણ કરી તેથી તેનાથી ઝેર ઝેરને મારે તેમ મિશ્રણ કરેલ દ્રાવણમાં ઝેર નાશ પામતું હોય છે. આમ ન થાય તે માટે કઈ દવા મિશ્ર થઈ શકે છે તેની વિગત આ સાથેના કોઠામાં દર્શાવવામાં આવેલ છે.

આ અંગે વધુ માહિતીની જરૂર હોયતો તમારા ગામના ગ્રામસેવક અથવા વિસ્તરણ અધિકારી ખેતીનો સંપર્ક સાધવા વિનંતી છે.

જંતુનાશક દવાઓની સંગતતા દર્શાવતો કોઠો :-

(૧) ● = ચેતવણી (ખાસ કાળજી રાખવાથી અમુક સંજોગોમાં મેળવી મિશ્ર કરી શકાય)
(૨) O = સંગત (નુકસાન સિવાય મિશ્ર થઈ શકે)
(૩) X= અસંગત (કોઈપણ સંજોગોમાં મિશ્ર ન થઈ શકે)

અ. નં.		૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૧	બોર્ડોમિશ્રણ	–	O	●	●	X	O	X	●	X	X	X	●	O	X	●	●	●	●	O	O
૨	ક્લોરડેન	O	–	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	●
૩	ડેરીસ	X	O	–	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	●
૪	પેરાથીઓન, મીથાઈલ પેરાથીઓન	X	O	O	–	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	●	O	O
૫	મેલાથીઓન	X	O	O	O	–	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O
૬	ફોરેટ-ફાઈમેટ	●	O	O	O	O	–	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O
૭	કાર્બેરીલ-સેવીન	X	O	O	O	O	O	–	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O
૮	ડાયમિથોએટ-રોગર	O	O	O	O	O	O	O	–	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O
૯	ફોસ્ફામિડોન-ડીમેક્રોન	X	O	O	O	O	O	O	O	–	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O
૧૦	ડેમેટોન-મિથાઈલ-મેટાસિસ્ટોક	O	O	O	O	O	O	O	O	O	–	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O
૧૧	ડીડીવીપી (ન્યુવાન)	X	O	O	O	O	O	O	O	O	O	–	O	O	O	O	O	O	O	O	O
૧૨	ડાયાઝીનોન (બાસુડીન)	●	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	–	O	O	O	O	O	O	O	O
૧૩	ફોર્મોથીઓન	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	–	●	O	O	O	O	O	O
૧૪	ક્વીનાલફોસ (એકાલક્ષ)	X	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	●	–	O	O	O	O	O	O
૧૫	ફેનીટ્રોથીઓન (સુમીથીઓન)	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	–	O	O	O	O	O
૧૬	ટ્રાયઝોફોસ	●	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	–	O	O	O	O
૧૭	[illegible]	●	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	–	O	O	O
૧૮	[illegible]	●	O	O	●	●	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	–	O	O
૧૯	[illegible]	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	●	–	O
૨૦	નાઈટ્રોજન	O	●	●	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	–

કૃષિ વિષાદ યોગ

ખેડૂતોની આવક બમણી થાય એવાં સંશોધન થયાં છે ?

છેલ્લા બે ત્રણ દિવસથી વોટ્સએપ પર એબીપી ન્યૂઝ ચેનલના પુણ્યપ્રસૂન વાજપેઈનો એક વિડિયો ફરે છે. જેમાં તાજેતરમાં વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ ખેડૂતો સાથે ઓનલાઈન વિડિયો કોન્ફરન્સથી વાર્તાલાપ કર્યો હતો તેના દશ્યો છે. આ વાર્તાલાપમાં રાંચીની એક ખેડૂત મહિલાને મોદીજીએ પ્રશ્ન પૂછ્યો તેણે જણાવ્યું હતું કે એની આવક બમણી થઈ ગઈ છે.

આ વિધાનની સચ્ચાઈ જાણવાનો પ્રયાસ એબીપી ન્યૂઝ ચેનલની ટીમે કર્યો હતો તેનો એક વિડિયો ફરતો થયો છે. જેમાં જાણે આ આખી વાત ખોટી હોવાનું દર્શાવાયું છે. મહિલા એમ કહેતી સાંભળવા મળે છે કે અમને સાહેબોએ શું બોલવું તે શીખવાડીને મોકલ્યા હતાં અને કહ્યું હતું કે જો પૂછવામાં આવે તો કહેવું કે અમારી આવક બમણી થઈ છે.

એબીપીએ એક કર્મચારીના પણ બાઈટ લીધા છે જેમાં એ મહિલાની વાતને સમર્થન આપે છે. વાત આટલેથી અટકી નથી એ પછી અન્ય ચેનલનો એક બીજો વિડિયો આવ્યો હતો જેમાં એબીપીની આખી વાત તે જ મહિલા ખોટી પાડે છે. એ કહે છે કે ધાનની ખેતીમાં નહીં પણ સીતાફળની ખેતીમાં એમની આવક બમણી થઈ છે.

આમ આખી વાતમાં ખેડૂતોના પ્રશ્ને રાજકારણ ચાલે છે. તેમાં જેમણે તટસ્થ રહેવાનું હોય તેવા પત્રકારો પણ જુદાજુદાં ચલાવી રહ્યા છે. અને પ્રજાને ગુમરાહ કરી રહ્યા છે.

ખેડૂતોની આવક ૨૦૨૨ સુધીમાં બમણી કરવાનું વચન મોદી સરકારે આપ્યું છે. અને એ દિશામાં અનેક મોરચે પ્રયાસ થઈ રહ્યા છે. કૃષિ યુનિવર્સિટીઓ સેમિનારો યોજે છે. ખેડૂત અને નિષ્ણાતો સાથે ચર્ચાઓ કરી રહી છે, ખેડૂતોને તાલીમ આપી રહી છે. આત્મા પ્રોજેક્ટ હેઠળ અવનવી પ્રવૃત્તિઓ ચલાવવામાં આવી રહી છે. કૃષિ વિજ્ઞાન કેન્દ્રો કામ કરી રહ્યાં છે. પણ બધાંની એક ફરિયાદ છે કે પૂરતો સ્ટાફ નથી. છઠ્ઠા અને સાતમા પગાર પંચની ભલામણોનો અમલ કરતાં ગુજરાતની કૃષિ યુનિવર્સિટીઓની અનેક ખાલી રહેલી જગ્યાઓ રદ કરવામાં આવી છે. એટલે કૃષિ અને ખેડૂતો સાથે સંકળાયેલી તાલીમ અને શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ ધાર્યું કામ કરી શકતી નથી.

એ સિવાય ૨૦૦૯માં એક્ટ પાસ કરીલે ડેરી અને વેટરનરી ક્ષેત્રની સ્પેશ્યલાઈઝ્ડ કામધેનુ યુનિવર્સિટીને પાંચ વરસ બાદ વાસ્તવિક રીતે કાર્યાન્વિત કરવામાં આવી હતી. તે પછી સરકારી અધિકારીઓની ઉદાસીનતા આ યુનિવર્સિટીને એટલે સુધી સ્પર્શી ગઈ છે કે તેના કુલપતિની નિમણૂક માટે રચાયેલી સર્ચ કમિટિની ભલામણો ચૂંટણી પહેલાં મળી ગઈ હતી છતાં હજુ સુધી નિર્ણય લેવાયો નથી. આ ઉપરાંત છેલ્લા ત્રણ બજેટમાં જેની જાહેરાત કરવામાં આવી રહી હતી અને જેના વિશે વિધાનસભામાં અધિનિયમ પસાર કરવામાં આવ્યો તે ઓર્ગેનિક કૃષિ યુનિવર્સિટીમાં બે વરસથી કુલપતિ મુકવામાં આવ્યા નથી. આવી પરિસ્થિમાં કામ કરતી કૃષિ યુનિવર્સિટીઓ દ્વારા દેશમાં કૃષિ સંશોધનમાં કોઈ મોટો ચમત્કાર થઈ શક્યો નથી. એવી કોઈ મોટું જેને બ્રેકથ્રુ કહેવાય તેવું રીસર્ચ થયું નથી કે જે ખેડૂતોના સમગ્ર જીવનને પલટી નાખે. સને ૧૯૭૧-૭૨ના વરસમાં કપાસમાં સંકર - ૪ જાતે ધૂમ મચાવી હતી એવું કોઈ સંશોધન કૃષિ યુનિવર્સિટીઓમાંથી છેલ્લા વીસ વરસમાં બહાર આવ્યું નથી. બીટી કપાસમાં જે સંશોધન થયું તે અમેરિકાની ખેત સંશોધન કરતી એક મહાકાય કંપની મોનસાન્ટોનું કામ છે. એવા કામની તો આપણે આપણી યુનિવર્સિટીઓ પાસે આશા રાખી શકીએ ને!

ઓગણીસમો અધ્યાય

નવીન મેકવાન

કેન્દ્ર સરકારે ૨૦૧૮-૧૯ના બજેટમાં ખેડૂતોને એવું વચન આપવામાં આવ્યું હતું કે ખાતર, બિયારણ, મજૂરી, દવાઓ,વીજળી વગેરેના પાક ઉત્પાદક ખર્ચ ઉપર ટેકાના ભાવમાં ૫૦ ટકા વધારો આપવામાં આવશે. સરકારે તેનું વચન પાળ્યું છે.

કૃષિ સંશોધનમાં જ્યારે પાકની નવી જાત આવે છે ત્યારે તેનો કોસ્ટ બેનીફીટ રેશિયો કૃષિ અર્થશાસ્ત્રીઓ ગણે છે. આ રેશિયોનો મતલબ એ થાય છે કે કોઈ નવી જાતની ખેતી પાછળ ખેડૂત જો એક રૂપિયો ખર્ચે તો એને કેટલો લાભ થાય. સામાન્ય સંજોગોમાં આ ગણતરી ૧:૧.૧ કે ૧.૧૫થી આગળ વધતી હોતી નથી. આનો અર્થ એ થયો કે આપણું કૃષિ સંશોધન પણ ખેડૂત જો એક રૂપિયો ખર્ચે તો એને દોઢ રૂપિયો મળે એવું ભાગ્યે જ હોય છે.

બીજો મદ્દો એ છે કે રાજ્ય સરકારના ખેતીવાડી ખાતા દ્વારા કૃષિ યુનિવર્સિટીઓના સંશોધનને ખેડૂતો સુધી પહોંચાડવાનું કામ પૂરી ગતિથી થતું નથી. ઘણી વાર ખેડૂતો પણ નવી જાત અપનાવવામાં વાર કરે છે. આથી જો કૂવામાં ના હોય તો હવાડામાં કેવી રીતે આવે?

ગુજરાતના ખેડૂતોનું હિત ધ્યાને લઈને ગુજરાત સરકારે એક ટકાના વ્યાજની કૃષિ લોન આપવાની જાહેરાત કરી હતી.

આ દરમિયાન ચાલુ ખરીફ સીઝનના પાકો માટે કેન્દ્ર સરકારે દોઢ ગણા ટેકાના ભાવો જાહેર કર્યા છે. ૨૦૧૮-૧૯ના બજેટમાં એવું વચન આપવામાં આવ્યું હતું કે ખેડૂતોને ખાતર, બિયારણ, મજૂરી, દવાઓ વગેરેના ખર્ચ ઉપર ૫૦ ટકા વધારે ટેકાના ભાવ આપવામાં આવશે. સરકારે વચન પાળ્યું છે.

આ નિર્ણયથી ખેડૂતોને ફાયદો થશે? ખેડૂતોને તો શું છે કે જે પાકના વધુ ભાવ મળતા હશે તે પાક લેવા પ્રેરાશે. એને કારણે અમુક પાકનો ભરાવો થશે. જેને કારણે બજાર હરિફાઈમાં આવા પાકના ભાવ નીચા જશે. તો નિકાસમાં મુશ્કેલી જરૂર પડે.

ટાઈમ્સ ઓફ ઈન્ડિયાના પત્રકાર અને અર્થશાસ્ત્રી સ્વામીનાથન એસ. ઐયરનું કહેવુ છે કે ભૂતકાળમાં આવો જ પ્રયોગ યુરોપિયન ઈકોનોમિક કોમ્યુનિટીએ કર્યો હતો. તેમણે પોતાના ખેડૂતોને વૈશ્વિક બજાર ભાવો કરતાં ઊંચા ભાવો આપ્યા હતા. જેથી યુરોપ અનાજના મોરચે આત્મનિર્ભર બને. પણ એને કારણે જેના ભાવો સરકારે ઊંચા આપ્યા હતા તે ચીજ વસ્તુઓનો ભરાવો એટલો થયો કે નીચા ભાવે તેની નિકાસ કરવી પડી. એના ઉપરથી શીખ લઈને યુરોપિયન ઈકોનોમિક કોમ્યુનિટીએ પાક પાર આપવામાં આવતી સબસીડી સીધી ખેડૂતોને રોકડમાં આપવાનું શરુ કર્યું. આથી ખેડૂતોને ઊંચા ભાવ આપવાની જરુર ના પડી અને માગ અને પુરવઠા વચ્ચે બેલેન્સ સાધી શકાયું. આવું જ પગલું તેલંગણા સરકારે લીધું છે. તેલંગણાની સરકાર ખેડૂતને દર વર્ષે એક એકર દીઠ અને એક પાક દીઠ રૂપિયા ૪૦૦૦ની રોકડ તેના ખાતામાં સબસીડી રૂપે જમા કરાવશે. રાંધણ ગેસની સબસીડી જેમ આધાર સાથે બેન્ક ખાતુ લીન્ક કરીને સીધી ગ્રાહકને ચૂકવાય છે તેવું જ તેલંગણાએ કર્યું છે.

તાત્પર્ય એ છે કે ખેડૂતની આવક બમણી કરવા ટેકાના ભાવો ને બદલે કૃષિ યુનિ-વર્સિટીઓને વધુ મજબૂત બનાવી જોઈએ. એના સંશોધનોના માળખાને દઢ કરવું અને એવું સંશોધન કરવું કે જેથી નવી જાત કે ભલામણોને કારણે ખેડૂતને એક રૂપિયાના ખર્ચ સામે ઓછામાં ઓછા દોઢ-બે રૂપિયા તો મળે. વધુ ધ્યાન ખેતી ખર્ચમાં ઘટાડા તરફ પણ રાખવું પડશે. ખેતી પાકોના પરિવહન અને સંગ્રહ માટે માળખાકિય સુવિધા વધારી ટેકાના ભાવો નક્કી કરવા જ હોય તો આંતરરાષ્ટ્રીય બજાર સામે આપણા ઉત્પાદનો ના ભાવ ટકી શકે અને પાકનો બીન જરુરી ભરાવો નાથાય તે જોવુ જોઈએ.

આજની શાયરી

અબ તો ઘબરા કે યું કહતે હૈ કિ મર જાયેંગે,
મર કે ભી ચૈન ન પાયા તો કિધર જાયેંગે.

આજની જોક

પાંચ વર્ષના છોકરાએ એની મમ્મીને કહ્યું: મમ્મી મારો ફ્રેન્ડ આપણા ઘેર આવી રહ્યો છે. મારા બધાં રમકડાં સંતાડી દે.

મમ્મી: કેમ ? તારો દોસ્ત ચોર છે?

છોકરો: ના પણ એની યાદશક્તિ સારી છે. આપણે ત્યા એના જે રમકડાં છે તે એ ઓળખી જશે.